

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ

พ.ศ. 2561

สรุปลำคัญ

โดย

อาจารย์เฟื่องฟ้า เทียนประภาสิทธิ์

สรุปสาระสำคัญ

- 1) นิยามที่สำคัญ การบังคับใช้
- 2) บททั่วไป
- 3) คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ
- 4) การดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณ
- 5) วินัยการเงินการคลัง – รายได้ (ม. 34 – ม. 36)
- 6) วินัยการเงินการคลัง – รายจ่าย (ม. 37 – ม. 43)
- 7) การจัดให้ได้ว่ามาซึ่งทรัพย์สินและการบริหารทรัพย์สิน
ของรัฐ

สรุปสาระสำคัญ (ต่อ)

- 8) การควบคุมและจัดทำบัญชีทรัพย์สิน
- 9) เงินนอกงบประมาณและทุนหมุนเวียน
- 10) การกำหนดมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบาย
การบัญชีภาครัฐ
- 11) การจัดทำรายงานการเงิน / งบการเงิน ของส่วน
ราชการ
- 12) หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้จัดทำบัญชี

การบังคับใช้ / นิยามที่สำคัญ

- มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน 2561 (87 มาตรา)
- หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ
หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง
ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และ
องค์กรอัยการ
- องค์กรมหาชน
- ทูหนมนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

เงินนอกงบประมาณ

- เงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บ หรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ
- กรณีอื่นใดจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด
- ต้องนำส่งคลังหรือมีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

บททั่วไป

นโยบายการคลัง ในมิติมหภาพ รัฐต้อง

- ❖ ดำเนินนโยบายการคลัง
- ❖ การจัดทำงบประมาณ การจัดหารายได้ การใช้จ่ายเงิน
- ❖ การบริหารการเงินการคลัง และ การก่อหนี้

ต้อง ๔ หลักการ

✓ ต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้

✓ ต้องตามหลักการรักษาเสถียรภาพและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

✓ ต้องหลักความเป็นอยู่ในสังคม

✓ ต้องรักษาวินัยการเงินการคลัง ตามที่กฎหมายนี้ และกฎหมายอื่นกำหนด

รัฐต้อง (ต่อ)

❑ การกู้เงิน การลงทุน การตรากฎหมาย การออกกฎ หรือ การดำเนินการใด ๆ ของรัฐที่มีผลผูกพันทรัพย์สิน หรือ ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังแก่รัฐ ต้องพิจารณา

- ความคุ้มค่า
- ต้นทุนและผลประโยชน์
- เสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
- ความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ

รัฐต้อง (ต่อ)

- ❑ รัฐพึงเสริมสร้างวินัยให้ประชาชนเสียภาษีอากรให้ครบถ้วนตามกฎหมาย
- ❑ คณะรัฐมนตรี ต้องรักษาวินัยในกิจการที่เกี่ยวกับเงินแผ่นดินอย่างเคร่งครัด
 - เกี่ยวกับนโยบายการคลัง การจัดทำงบประมาณ
 - การจัดหารายได้ การใช้จ่าย
 - การบริหารการเงินการคลัง การก่อหนี้

โดยคำนึงถึง

- ✓ ประโยชน์ที่รัฐหรือประชาชนจะได้รับ
- ✓ ความคุ้มค่า
- ✓ ภาระการเงินการคลังที่เกิดขึ้นแก่รัฐ
- ✓ ความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง
- ✓ คณะรัฐมนตรี ต้องไม่บริหารราชการโดยมุ่งสร้าง
ความนิยมทางการเมืองโดยอาจส่งผลความเสียหาย
แก่ประเทศในระยะยาว

คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

ประกอบด้วย

- นายกรัฐมนตรี **เป็นประธาน**
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง **เป็นรองประธาน**
- ปลัดกระทรวงการคลัง , เลขาธิการคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย **เป็นกรรมการ**
- ผู้อำนวยการ สำนักงานงานเศรษฐกิจการคลัง **เป็นเลขานุการและเป็นหน่วยธุรการ**

อำนาจหน้าที่

- กำหนดวินัยทางการเงินการคลัง ตาม พ.ร.บ.นี้ หรือในกฎหมายอื่นให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ
- จัดทำและทบทวนแผนการคลังระยะปานกลาง (ไม่น้อยกว่า 3 ปี)
- เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการงบประมาณ , จัดเก็บรายได้ การบริหารหนี้สาธารณะ, บริหารทรัพย์สิน และปัญหาอื่น

อำนาจหน้าที่

- กำหนดสัดส่วนงบประมาณ รายจ่ายงบกลาง เงินสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น สัดส่วนการชำระหนี้ สัดส่วนการผูกพันงบประมาณข้ามปีและอื่น ๆ
- กำหนดนโยบายและการกำกับดูแลการจัดการความเสี่ยงทางการเงิน
- ฯลฯ (ตามมาตรา ๑๑)

แผนการคลังระยะปานกลาง

- ให้เป็นแผนแม่บทสำหรับการวางแผนการดำเนินการทางการเงินการคลัง
 - ✓ มีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปี (ไม่ระบุปีสูงสุดก็ปี)
 - ✓ ประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี
 - ✓ ประกอบการจัดทำแผนการบริหารหนี้สาธารณะ

หมวด 3

วินัยการเงินการคลัง (ส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐ)

<u>ส่วนที่ 1</u>	รายได้
<u>ส่วนที่ 2</u>	รายจ่าย
<u>ส่วนที่ 3</u>	การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและการบริหาร
ทรัพย์สินของรัฐ
<u>ส่วนที่ 4</u>	การก่อหนี้และการบริหารหนี้
<u>ส่วนที่ 5</u>	เงินนอกงบประมาณและทุนหมุนเวียน
<u>ส่วนที่ 6</u>	การคลังท้องถิ่น

ส่วนที่ 1

รายได้

มาตรา 31 รายได้ ได้แก่ รายได้แผ่นดิน และ
หมายความรวมถึงเงินที่หน่วยงานของรัฐ จัดเก็บ
หรือได้รับเป็นค่าธรรมเนียมอื่น แต่มีกฎหมายอื่น
บัญญัติให้นำไปใช้จ่ายเพื่อการดำเนินงานของ
หน่วยงานของรัฐได้ตามมาตรา 34

ส่วนที่ 1

รายได้

มาตรา 34 บรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บ
และได้รับเป็นกรรมสิทธิ์

- ตามกฎหมาย
- ตามระเบียบข้อบังคับ
- ได้รับชำระตามอำนาจหน้าที่หรือสัญญา
- ได้รับจากการให้ใช้ทรัพย์สินหรือเก็บดอกผลจาก

ทรัพย์สินของทางราชการ

ให้นำส่งคลังตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่
จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ส่วนที่ 1

รายได้

มาตรา 34 ยกเว้น (ไม่ต้องนำส่งคลัง นำไปใช้จ่ายได้)

- (1) เงินที่ได้รับชดใช้ความเสียหาย หรือสิ้นเปลืองแห่ง
ทรัพย์สินจำเป็นต้องจ่ายเพื่อซ่อมแซมและบูรณะ
ทรัพย์สิน/ได้คืนมา
- (2) เงินรายรับของหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นสถานพยาบาล
สถานศึกษา หรือสถานอื่นใด ที่อำนวยความสะดวกที่เป็น
สาธารณะประโยชน์ หรือประชาสงเคราะห์

ส่วนที่ 1

รายได้

มาตรา 34 ยกเว้น (ไม่ต้องนำส่งคลัง นำไปใช้จ่ายได้)

- (3) เงินที่ได้รับในลักษณะผลพลอยได้จากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่
- (4) เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายหุ้นในนิติบุคคล เพื่อนำไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลอื่น

ส่วนที่ 3

การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน และการบริหารทรัพย์สิน

มาตรา 44 การบริหารจัดการทรัพย์สินที่มีอยู่ในความครอบครองหรือการกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย กำหนดไว้ ต้องพิจารณา

- ☐ ประโยชน์ของรัฐ และประชาชน
- ☐ ความคุ้มค่า
- ☐ ความประหยัด

ส่วนที่ 3

การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน และการบริหารทรัพย์สิน

ต้องดำเนินการ

- ☐ ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง
- ☐ มีการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม
- ☐ ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

ส่วนที่ 3

การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน และการบริหารทรัพย์สิน

มาตรา 45 การจัดทำบัญชีทรัพย์สินและทรัพย์สินที่
ตกเป็นของแผ่นดิน

ภาพรวม - กระทรวงการคลังเป็นเจ้าภาพหลักในการ
จัดทำบัญชีทรัพย์สินของแผ่นดิน

- กำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3

การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน และการบริหารทรัพย์สิน

ส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐ มีกฎหมาย
กำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ

- ☐ การดูแลรักษา และบริหารทรัพย์สินของ
แผ่นดินตามวรรคแรก
- ☐ มีหน้าที่จัดทำบัญชีทรัพย์สินของแผ่นดิน และ
รายงานให้กระทรวงการคลังทราบ
- ☐ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง

ส่วนที่ 3

การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน และการบริหารทรัพย์สิน

มาตรา 48 การได้มาซึ่งทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ให้ดำเนินการตาม พ.ร.บ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ.2560 และตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงตามมาตรา 8

- ☐ คู่การค้า
- ☐ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
- ☐ โปร่งใส
- ☐ ตรวจสอบได้

แนวทางการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน

วัตถุประสงค์ เป้าหมาย

1. เป็นการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. วินัยทางการเงิน การคลัง ของรัฐ พ.ศ. 2561
2. รายละเอียดที่เปิดเผยในงบการเงิน / รายงานการเงิน มีอยู่จริงตรงตามรายงานการเงิน
3. ป้องกัน ควบคุม ความเสียหายในการบริหารทรัพย์สิน

แนวทางการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน

แนวทางการดำเนินการ

1. ตรวจสอบโครงสร้างทางการบริหาร เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมทรัพย์สิน ได้แก่
 - ☐ รวมศูนย์
 - ☐ กระจายอำนาจ
2. สำรวจความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 - ☐ จำนวนที่ปฏิบัติงานจริง กับปริมาณ
 - ☐ ความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่

แนวทางการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน

แนวทางการดำเนินการ

3. ตรวจสอบคำสั่งการทางปกครองที่เกี่ยวข้อง
 - ☐ รวมศูนย์
 - ☐ กระจายอำนาจ
4. นำสภาพปัญหาทั้งหมด (ข้อ 1 – 3) นำไปประชุมหารือกับฝ่ายบริหาร เพื่อทราบปัญหา และมีอำนาจในการตัดสินใจและสั่งการ เนื่องจากสภาพปัญหาของบัญชีทรัพย์สิน และความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน มักไม่ตรงกันเป็นส่วนใหญ่

แนวทางการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน

แนวทางการดำเนินการ

5. เมื่อผู้บริหารมีความเห็นชอบในหลักการดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหา (ตามข้อ 4) แล้ว ควรมีแนวทางดังนี้
 - 5.1 ออกคำสั่งทางปกครอง แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อสำรวจความอยู่จริงของทรัพย์สินทั้งหมด
 - 5.2 กรณีที่ขาดแคลนบุคลากรที่จะดำเนินการ ส่วนราชการอาจจ้างเหมาเอกชนช่วยดำเนินการ โดยกำหนดเงื่อนไขใน TOR ให้รัดกุม ซึ่งจะต้องดำเนินการตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

แนวทางการดำเนินการ (ต่อ)

5.3 เพื่อคณะกรรมการ/คณะทำงานได้ดำเนินการแล้ว ควรปรับปรุงบัญชีทรัพย์สิน และความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน ให้ตรงกันทุกมิติ

- ☐ บัญชี / ทะเบียน

- ☐ ความมีอยู่จริงทางกายภาพ

5.4 กรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง พิจารณาเห็นว่าทรัพย์สิน/ครุภัณฑ์ไม่ใช่แล้ว และเป็นภาระทางต้นทุน ควรดำเนินการจำหน่ายและปรับปรุงบัญชีทรัพย์สิน/ทะเบียนให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

แนวทางการดำเนินการ (ต่อ)

5.3 เพื่อให้การบริหารทรัพย์สินและการควบคุมทรัพย์สินมีความเรียบร้อย ตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.วินัยทางการเงินการคลัง พ.ศ. 2561 ส่วนราชการควร

- แต่งตั้งมอบหมายให้บุคลากรที่ใช้ทรัพย์สิน/ครุภัณฑ์ มีหน้าที่ควบคุมดูแลทรัพย์สิน (การควบคุมภายใน)

☐ ตามความเสี่ยง

☐ บริหารความเสี่ยงให้ตรงประเด็น

ส่วนที่ 5

เงินนอกงบประมาณ และเงินทุนหมุนเวียน

มาตรา 61 เงินนอกงบประมาณ

- ☐ ให้มีเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการตามวัตถุประสงค์ โดยนำมาตรา 37 มาใช้โดยอนุโลม
- ☐ ต้องนำไปฝากกระทรวงการคลัง ยกเว้นมีกฎหมายกำหนด / มีข้อตกลงกับคลังไว้

ส่วนที่ 5

เงินนอกงบประมาณ และเงินทุนหมุนเวียน

มาตรา 37 วรรค 2

☞ การก่อหนี้ผูกพันและการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการ ต้อง

- ☐ โปร่งใส ☐ ประหยัดคุ้มค่า
- ☐ เป้าหมายและประโยชน์ที่ได้รับ
- ☐ ผลสัมฤทธิ์ ☐ มีประสิทธิภาพ
- ☐ เป็นไปตามรายการและวงเงิน

ส่วนที่ 5

เงินนอกงบประมาณ และเงินทุนหมุนเวียน

มาตรา 62 หน่วยงานของรัฐ ที่ไม่ใช่ รัฐวิสาหกิจ/
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) ไม่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินนอก
- 2) มีมากเกินไปจนจำเป็น
- 3) ไม่มีกฎหมายใด ๆ กำหนดไว้

☞ กระทรวงการคลัง อาจเรียกให้หน่วยงานนั้น
นำส่งคลัง ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ รมต. คลัง
กำหนดและโดยเห็นชอบ ค.ร.ม.

ส่วนที่ 5

เงินนอกงบประมาณ และเงินทุนหมุนเวียน

มาตรา 63 เงินทุนหมุนเวียน

- 1) ตราเป็นกฎหมาย มีวัตถุประสงค์ชัดเจน
- 2) เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ เพื่อสาธารณะประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ สังคม
- 3) มีความเหมาะสมที่จะอนุญาตให้นำรายรับจากการดำเนินงานนั้นสมทบไว้ใช้จ่ายได้
- 4) ไม่ซ้ำซ้อนกับทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งไว้แล้ว

หมวด 4

การบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ

มาตรา 68 ให้กระทรวงการคลัง กำหนดมาตรฐาน
การบัญชีภาครัฐ และนโยบายการบัญชีภาครัฐ

- 1) หน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจและทุนหมุนเวียน
จัดทำบัญชีและรายงานการเงินตามมาตรฐานการบัญชี
ภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ
- 2) หน่วยงานของรัฐที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ให้จัดทำบัญชีและ
รายงานการเงินตามมาตรฐานที่รับรองทั่วไป
- 3) เงินทุนหมุนเวียน จัดทำตามที่กฎหมายว่าด้วยการ
บริหารทุนหมุนเวียนกำหนด

หมวด 4

การบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ

มาตรา 69 ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีผู้จัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติที่กระทรวงการคลังกำหนดเพื่อจัดทำบัญชีและรายงานการเงินตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้

หมวด 4

การบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ

มาตรา 70 การจัดทำรายงานการเงินประจำปี

อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- 1) งบแสดงฐานะทางการเงิน
- 2) งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินทั้งเงินงบประมาณ
เงินนอกงบประมาณ และเงินอื่นใด และรวมทั้งการก่อหนี้
ผูกพัน (ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด)

กรณีมีความจำเป็นอื่น หน่วยงานของรัฐ จะขอทำความตกลง
กับกระทรวงการคลังในการจัดทำรายงานประจำปีที่มีใช้
เงินงบประมาณก็ได้ - ตามเงื่อนไขที่ขอตกลงไว้

การจัดทำงบ / รายงานการเงินและการตรวจสอบ

- 1) ภายใน 90 วัน นับจากสิ้นปีงบประมาณ หรือตามที่ขอตกลงกับกระทรวงการคลัง
- 2) สตง. ตรวจสอบภายใน 180 วัน (มาตรา 71)
- 3) หลังจากตรวจสอบแล้ว ต้องส่งกระทรวงการคลังภายใน 30 วัน (มาตรา 72)
- 4) กระทรวงการคลังเสนอรายงานการเงินของแผ่นดิน ต่อ ค.ร.ม. ภายใน 210 วัน นับจากสิ้นปีงบประมาณ (มาตรา 75)

ขอบคุณค่ะ

